

УДК 316.722

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.58.15>

ГЕНДЕР В ІДЕНТИФІКАЦІЙНИХ ПРАКТИКАХ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ

Ірина Майданюк

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
кафедра культурології,
вул. Героїв Оборони, 15, 03041, м. Київ, Україна*

Марина Опольська

*Університет економіки і підприємництва,
кафедра соціально-гуманітарних дисциплін,
вул. Львівське шосе 52/1, 29000, м. Хмельницький, Україна*

Ігор Гоян

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
кафедра соціальної психології,
вул. Шевченка, 57, 76000, м. Івано-Франківськ, Україна*

Масова культура є одним із ключових механізмів формування соціальних ідентичностей у сучасному світі. Однією з найбільш вагомих ідентифікаційних категорій у цьому контексті є гендер. Гендер у масовій культурі не лише відображає суспільні уявлення про жіночність і чоловічність, але й активно формує їх. У цьому процесі використовуються як традиційні, так і новаторські підходи, що сприяють закріпленню або трансформації гендерних стереотипів. Сучасні гендерні дослідження зробили значний внесок у розуміння та реформування багатьох сторін суспільного життя, включаючи законодавчу, управлінську, інформаційно-освітню діяльність. Значним напрямом цих досліджень є мінливий статус жінки у суспільстві. Актуальні проблеми та тенденції розвитку сім'ї, зміна ролей жінки та чоловіка в суспільстві, з одного боку, привернення уваги до особистості, людини, вивчення її суб'єктивної реальності та індивідуальності – з іншого, зумовлюють підвищення інтересу до проблем психології чоловіка та жінки та гендерної рівності з урахуванням специфіки сучасного суспільства. В якості об'єкта дослідження стійкості стереотипних установок у відношенні одна до одної людей різної статі розглянуто гендерну систему ХХІ ст., яку відрізняє часта зміна культурних парадигм, що призводить до появи нових характеристик даної системи. Гендер, незважаючи на ідею вивчення статі у соціальному контексті, виступає не лише як соціальний конструкт та культурний фенотип, але і як культурний генотип. Масова культура відіграє значну роль у формуванні та відтворенні гендерних ідентичностей, впливаючи на сприйняття та поведінку індивідів у суспільстві. Вона не лише відображає існуючі гендерні стереотипи, але й активно сприяє їх закріпленню або трансформації.

Ключові слова: гендер, гендерна ідентичність, масова культура, гендерні стереотипи, ідентифікація.

Актуальність теми дослідження. Вивчення сучасних гендерних взаємовідносин продиктовано необхідністю нового погляду на існуючі гендерні проблеми, що розглядаються з погляду рівнозначного розподілу соціальних ролей та політичної участі гендеру в житті суспільства. Сформована тенденція підвищення соціального статусу жінки в рамках політики рівності статей, що проводиться в європейських державах, поступово призводить до руйнування усталеної соціальної моделі відносин між статями, де ієрархія влади будується на патріархальних установках. У свою чергу руйнування названої моделі

створює проблему гендерної ідентифікації, укладеної в стиранні звичних стереотипів розуміння жіночої та чоловічої природи.

Комітет міністрів Ради Європи прийняв нову Стратегію з гендерної рівності на 2024–2029 роки [1]. Відповідно до зобов'язань глав держав та урядів, які вони взяли на себе в Рейк'явіку, ця Стратегія направлятиме роботу Організації щодо забезпечення гендерної рівності протягом наступних шести років. Генеральний секретар Марія Пейчинович Бурич заявила, що «прийняття цієї нової Стратегії з гендерної рівності на 2024–2029 роки напередодні Міжнародного жіночого дня надсилає дуже сильний сигнал про нашу відданість». Нова Стратегія, спрямована на подолання існуючих та виникаючих викликів, побудована навколо шести завдань: попередження гендерних стереотипів та сексизму та протидія їм; попередження насильства щодо жінок і дівчат та домашнього насильства та боротьба з ним; забезпечення рівного доступу до правосуддя для жінок та дівчат; досягнення збалансованої участі жінок і чоловіків у політичному, суспільному, соціальному та економічному житті; забезпечення розширення прав та можливостей жінок та гендерної рівності у зв'язку з глобальними та геополітичними викликами; забезпечення обліку гендерної проблематики та міжсекторального підходу в рамках будь-якої стратегії та будь-яких заходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження гендерних аспектів у контексті психологічних та соціокультурних відносин у ХХ ст. розвивалися за двома напрямками, визначивши значну різницю у підході до статі як до психологічної програми та соціокультурного феномену. У першому випадку авторами розглядаються біологічні та психічні установки індивіда (чоловіки чи жінки), що зумовлюють його статеві якості та поведінку в соціумі. Тут дослідження представлені такими іменами, як З. Фрейд, О. Вейнінгер, К.-Г. Юнг, Е. Фромм, К. Хорні, Н. Чодороу, Т. Лауретіс, Л. Малві, Р. Коллінз, Д. Рінгельхайм, А. Менегетті, К. П. Естес [2–13]. Представники другого напрямку (вже в ракурсі гендерних досліджень) розглядають вплив соціуму на формування та маркування певних якостей статі, які необхідні для підтримки гендерної системи в контексті теорії гендерної соціалізації та теорії соціального конструювання гендеру. Обидві теорії вписуються в теорію статевої соціалізації, сформульовану в роботах американських соціологів Т. Парсонса і Р. Бейлза і домінувала аж до 1970-х років. На її основі визначається важливість проблеми ідентифікації статі, яка постає як повторення дій рольової моделі (чоловіка, жінки, батька, матері). Це формує певне коло тем, на основі яких виникають теорії, що мало відрізняються за своєю суттю. Тут серед авторів можна назвати Ш. Берн, Д. Гілмор, А. Пето, Б. Фрідан [14–17]. Сьогодні у галузі вивчення проблеми гендерних відносин у сучасній культурі працюють такі західні дослідники, як Г. Хофстеде, П. Р. Сендей, К. Уест [18–19].

Виклад основного матеріалу. Слід зазначити, що останнім часом у науці та практиці все частіше зустрічаються поняття «гендер», «гендерна ідентичність» замість звичних «стать» та «статева ідентичність». Проте, поняття «гендер» є досить багатозначним культурологічним поняттям, яке позначає цілий комплекс явищ. Це і розподіл ролей і функцій між чоловіками і жінками в суспільстві, і співвідношення їхніх соціальних статусів, а також уявлення про сутність і ознаки маскулінності і фемінності, що існують в культурі [14].

Як система знань гендер є комплексом соціально-філософських, соціологічних, політологічних, психологічних, культурологічних та інших теорій, що аналізують розвиток чоловічої та жіночої ідентичності та суб'єктивності, становище жінки та чоловіка в суспільстві, систему чоловічого домінування, формування нормативних зв'язків «чоловічого» та «жіночого» у певній культурі. Гендерна система суспільства – сукупність взаємозалежних

інститутів та організацій, за допомогою яких соціально, ідеологічно та організаційно будуються взаємини між жінкою та чоловіком, ставлення суспільства до проблем статі, формується реальна статева нерівність чи рівність, здійснюються завоювання, реальне утвердження та гарантії прав, свобод та обов'язків жінок та чоловіків, забезпечуються реальні можливості їх самореалізації відповідно до досягнутого рівня гендерної культури [16].

Гендер як система практики охоплює всі форми практичної діяльності з гендерних перетворень. До них відносяться практика емансипації як входження в середу (систему), де домінує чоловічий прояв, участь обох статей як рівних у прийнятті рішень, у формуванні гендерних стратегій та відповідних політик, створенні гендерного права. Така практика розвивається як у міжнародному, так і у національному масштабах. Гендерна проблематика у міжнародних відносинах: аналіз теорії гендеру та гендерних досліджень [20]. Очевидно, що відмінності жіночої та чоловічої психології насамперед ґрунтуються на генетичних особливостях. Але при цьому не можна не враховувати і соціально-історичні фактори, які вже протягом багатьох століть розвитку людства накладають свій відбиток на відмінності у поведінці чоловіків і жінок: правила та норми поведінки, соціальні ролі, постулати відповідальності та ін. Таким чином, вплив соціально – історичних аспектів справило вирішальний вплив на психологію поведінки двох протилежних статей. Статеві відмінності (чоловіче-жіноче) існують на генетичному, морфологічному, фізіологічному, психологічному та соціальному рівнях. Закономірно, що соціальні, економічні та політичні зміни природним чином призводять до зміни суспільної та індивідуальної свідомості, проявами якої є гендерна ідентичність особистості та система уявлень про ту чи іншу гендерну позицію (ролі). Це, своєю чергою, сприяє успішнішій адаптації особистості суспільстві, що необхідно умовою ефективного функціонування суспільства як єдиної соціальної системи загалом. Гендер як соціокультурний конструкт, з одного боку, гнучкий і модифікативний, з іншого – стійкий за своїми деякими характеристиками, укладеними в поняттях «жіночість» і «мужність», що відображаються у міфах, обрядах, мистецтві та релігії.

Фундаментом гендерної системи та гарантом збереження культурних установок, опосередкованих через взаємини чоловіків та жінок є культурна традиція, стереотипи та гендерний дисплей. Культурна традиція, гендерні стереотипи (стійкі та нестійкі), гендерний дисплей виступають також орієнтирами гендеру у просторі культури. Неузгодженість орієнтирів призводить гендер до протиріч, пов'язаних із порушенням статевої ідентифікації. На формування гендерної свідомості (в ідентифікації гендеру) найбільше впливають гендерні стійкі (або культурні) стереотипи, що укладають гендерний генотип, в основі якого лежить установка на статеву індивідуальність. Гендерна взаємодія з пріоритетом гендерної рівності може призвести до втрати статевої індивідуальності. Взаємодія на основі осмислення різних творчих завдань статі може стати фундаментом для нових гендерних відносин, заснованих на принципах взаємовпливу та взаємодоповнення статей із збереженням їхньої індивідуальності як суб'єктів єдиного культурного процесу, що вимагає застосування антропологічного підходу до вивчення гендерних відносин. Наявність креативної програми статі співвідноситься з існуванням творчої інтенції як екзистенційної установки, що детермінує самореалізацію особистості її статевої сутності. Забезпечує об'єктивацію творчої інтенції гендерний генотип, що зумовлює дію різних екзистенційних програм, які яскраво простежуються у взаєминах між статями.

Гендерні стереотипи в масовій культурі виражаються через образи, які транслюються у фільмах, серіалах, музичних кліпах, рекламі, відеоіграх тощо. Наприклад, традиційне уявлення про чоловіків як сильних, активних, раціональних і домінуючих героїв закріплюється в образах супергероїв, таких як Бетмен чи Супермен. Жінки, навпаки, часто

представлені в ролі об'єктів бажання або жертв, які потребують порятунку. Проте, сучасна масова культура все частіше демонструє нові підходи до зображення гендеру. Наприклад, фільм «Чудо-жінка» (Wonder Woman) став важливим етапом у руйнуванні стереотипів про жінок як слабких та пасивних персонажів [21]. Сьогодні засоби масової інформації є значною мірою головними маніпуляторами громадською думкою, які нав'язують суспільству всілякі стереотипи. Гендерні стереотипи можна розглядати як засіб пізнання та відносини між статями, які ґрунтуються на образах та дискурсі. У ЗМІ гендерні стереотипи характеризуються динамічністю, оскільки є продукт співвідношення творчого акту і сприйняття. У рекламних роликах, призначених для чоловіків, основний акцент робиться на владу, силу і мужність. Особливістю такого типу впливу є використання асоціативних порівнянь та психологічних характеристик, пов'язаних з маскулініними стереотипами. Тому гендерні стереотипи часто є поширеними і забобонними уявленнями про здібності жінки і чоловіка, їх особливості, соціальну поведінку і соціальні функції. Потенційно преса може відіграти важливу роль у встановленні гендерної рівності. Завдання сучасної журналістики – ламати існуючі стереотипи, розробляти сучасні методики та форми оцінки та застосовувати їх у журналістській діяльності. Оскільки основна функція журналістики полягає у передачі суспільству важливих і прогресивних ідей, які враховують час і епоху.

Масова культура відіграє значну роль у формуванні та відтворенні гендерних ідентичностей, впливаючи на сприйняття та поведінку індивідів у суспільстві. Вона не лише відображає існуючі гендерні стереотипи, але й активно сприяє їх закріпленню або трансформації:

1. Гендерна ідентичність і реклама. Реклама є потужним інструментом формування гендерної ідентичності. Наприклад, дослідження показують, що чоловіків у рекламі часто зображують у контексті кар'єрного успіху або фізичної сили, тоді як жінок – у контексті краси, догляду за собою та сімейного життя [22]. Проте в останні роки багато брендів почали використовувати стратегії, що підтримують інклюзивність і розширюють уявлення про гендер.

2. Відеоігри як простір для гендерної репрезентації. Індустрія відеоігор також впливає на гендерну ідентичність. У класичних відеоіграх жіночі персонажі часто зображуються як сексуалізовані фігури (наприклад, Лара Крофт у ранніх іграх серії Tomb Raider) [23]. Однак останні роки відзначені зростанням інтересу до створення багатовимірних жіночих персонажів, які здатні конкурувати з чоловічими героями не лише зовнішністю, а й складністю характеру (наприклад, Еллі в грі The Last of Us).

3. Гендерна ідентичність у музичній індустрії. У музичній індустрії також спостерігається вплив масової культури на гендерні ідентичності. Деякі виконавці використовують свою творчість для підриву традиційних гендерних норм, демонструючи андрогінність або поєднуючи елементи маскулінності та фемінності у своїх образах. Це сприяє розширенню уявлень про гендер та його вираження у суспільстві. Музична індустрія часто працює з гендерними стереотипами, проте водночас є платформою для експериментів із гендерною ідентичністю. Наприклад, такі артисти, як Девід Бові та Гаррі Стайлз, активно руйнували традиційні уявлення про маскулінність, використовуючи андрогінність як інструмент творчості [24].

4. Гендерні стереотипи в медіа. Засоби масової інформації часто використовують гендерні стереотипи для створення образів, які легко сприймаються аудиторією. Наприклад, у рекламі жінок часто зображують у ролі домогосподарок або об'єктів бажання, тоді як чоловіків – як успішних професіоналів або сильних лідерів. Такі зображення впливають на формування уявлень про соціальні ролі та очікування щодо поведінки чоловіків і жінок.

5. Гендерна ідентичність у культурних текстах. Результати дослідження культурних текстів показали, що можна припустити наявність екзистенційної обумовленості статей одна однієї. У зв'язку з цим загальна тенденція «знеособлення» статі веде людину не до творчої реалізації, якій частково заважають стереотипні уявлення про можливості статі, а до внутрішньої духовної кризи (творчої деградації), оскільки творче завдання чоловіка та жінки різне. У розглянутих текстах проявляються стійкі стереотипи, що свідчить про існуючий культурний код (генотип), що є основою архетипу любові, оскільки у ньому зосереджено основні характеристики жіночого і чоловічого начала. Існування генотипу забезпечує різницю творчої інтенції чоловіка та жінки, що коріниться у різних екзистенційних програмах. Виходячи з цього можна припустити, що кожна стаття наділена власною «творчою місією», згідно з якою відбувається творча реалізація чоловіка та жінки як суб'єктів єдиного культурного процесу. Виникнення статевого хаосу може призвести до однорідності творчої діяльності (перетворення світу, особистісної самореалізації), відсутності смислових координуючих орієнтирів, які відповідають за духовне становлення людини.

На підставі вищенаведеного дослідження гендерних взаємин у сучасній культурі можна позначити такі висновки. Гендер, незважаючи на ідею вивчення статі у соціальному контексті, виступає не лише як соціальний конструкт та культурний фенотип, але і як культурний генотип. У його фенотипі виражена індивідуальність простору культури, а в генотипі – непорушна структура, що визначає поняття «жіночність» та «мужність», що закріпилися у культурних стереотипах протягом існуючої історії статей. Ці стереотипи постають як стабільні (стійкі), тобто не модифіковані в ситуації соціальної потреби (затребуваності) при створенні нового культурного ідеалу жінки чи чоловіка. Контроль за виконанням вимог, пред'явлених гендеру соціумом і культурою, здійснює гендерна система, з якої реалізується функція трансляції чи інформаційна функція культури, яка регулює гендерні відносини і є гарантом збереження культурної традиції. Забезпечуючи використання базового гендерного договору, гендерна система не стабілізує гендерні відносини. Але підтримки гендерного балансу, спираючись на традицію і стереотипи, гендерна система зберігає базову основу культурних ролевих установок.

Спроба пояснити феномен гендера реалізується у вивченні його формування, що досі викликає суперечки у дослідників, особливо у тих, хто намагається осмислити проблему психологічного формування особистості її статевої індивідуальності. Прикладом цього є дослідження соціальної реабілітації тих членів суспільства, які роблять спробу змінити власну стать (транссексуали), або бажають відповідати стандартам відносин статей один з одним (гомосексуалісти). Слід зазначити, що існування наведених вище соціальних груп дійсно створює певні протиріччя в осмисленні статевої сутності і досі не знайдено відповіді, які вказують на те, що ж лежить в основі відхилення від гендерної та статевої (біологічної) норм. Тому в багатьох дослідженнях було зроблено акцент на «нормі» статевої відносин та статевої ідентифікації та розглянуто значення основних орієнтирів гендеру у просторі культури, що визначають його соціальні та культурні позиції. Цими орієнтирами виступають культурна традиція, гендерні стереотипи (стійкі та мінливі) та гендерний дисплей. Вони є фундаментом гендерної системи та гарантом збереження культурних установок, опосередкованих через взаємини чоловіків та жінок [9, с. 11-16]. Стабільне функціонування орієнтирів забезпечує благополуччя («узаконену» суспільством) ідентифікацію гендеру, його подальшу соціальну адаптацію та гендерну комунікацію.

Загальна сучасна ситуація постає як ситуація порушення стабільності всередині гендерних систем. При цьому культурна традиція як гендерний орієнтир заміщена на традицію соціальних відносин; гендерні ролі (набір правил (норм) поведінки статей, характерних

для певного простору культури) заміщуються соціальними ролями (набором правил (норм) поведінки в соціальній комунікації відповідно до соціального статусу), де стать грає все меншу і меншу роль. Друга група стереотипів (мінливих), образ нового ідеалу, який мають рівнятися обидві статі, часто відповідає реаліям повсякденності, де боротьба існування продовжує грати головну роль. Найбільшу стабільність має перша група стереотипів (стійких), що містять культурний генотип і є основним фундаментом формування гендерної свідомості. У свою чергу, гендерний дисплей (орієнтація статей один на одного в міжособистісній комунікації), не маючи міцного фундаменту як стереотипи другої групи, також призводить гендер до дискомфорту, тому що ідентифікація комуніканта може носити елемент невідповідності з внутрішніми орієнтирами на протилежну стать, що не руйнується ніякими новими перетвореннями, які відбиваються на зовнішніх і внутрішніх якостях статей.

Ослаблення ролі гендерних орієнтирів обумовлюється популярною (у Європі) гендерною політикою, орієнтованою на гендерну рівність як суспільну норму. Це здійснюється теоретично (поява різних концепцій, теорій, що вказують на неспроможність статі як фактора індивідуальності), у сфері мистецтва (відмова від канонів), побуту (розподіл ролей), а також у соціальному плані (заміщення гендерних ролей на соціальні). Більше того, сучасні досягнення науки в галузі медицини (штучне запліднення, клонування), індустріальні галузі (наприклад, секс-індустрія) поступово усувають залежність статей один від одного при розподілі функцій як на біологічному рівні, так і на соціокультурному. У зв'язку з цим актуальною є проблема взаємності статей у сучасній культурі (яку можна визначити як гендерне відчуження), оскільки виявлення механізмів, що регулюють розподіл ролей у соціумі та спроба зрівняти якісний ступінь цих ролей, не вирішує проблеми взаємин чоловіків та жінок. Сучасна жінка сьогодні, намагаючись остаточно зруйнувати патріархатну установку у відносинах, де пріоритет належить чоловікові, перетворюється не стільки на його партнера, як на конкурента.

Висновки. Масова культура має потужний вплив на формування гендерних ідентичностей, відтворюючи та трансформуючи існуючі стереотипи. Усвідомлення цього впливу є важливим кроком до побудови більш інклюзивного та рівноправного суспільства. Гендер у масовій культурі є складним та багатограним феноменом. Масова культура не лише відображає існуючі соціальні уявлення про гендер, але й активно формує нові підходи до ідентифікації. Важливо продовжувати аналізувати ці процеси, адже вони впливають на те, як людина сприймає себе та інших.

Список використаної літератури

1. Gender Equality Strategy (2024-2029). URL: http://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680ae569b
2. Sigmund Freud // Kultur Nav.2015. URL: <https://kulturnav.org/4c5a936c-1770-4158-ad88-b79177cbcfbd>
3. Weininger O. Gender and Character. Literary Licensing, LLC, 2013. 380 s.
4. Jung, K.-G. Selected Works. CG Jung's Collected Works: Abstracts. URL: <https://iaap.org/resources/academic-resources/collected-works-abstracts/>
5. Fromm E. Man for Himself. URL: <http://www.edarcipelago.com/classici/erichfromm/man%20for%20himself%20-%20erich%20fromm.pdf>
6. Gutiérrez López A. Karen Horney's feminine psychology. Am J Psychoanal. 1984 Fall; 44(3):280-9. doi: 10.1007/BF01252690. PMID: 6395701.

7. Chodorow N. Reproduction of Motherhood: Psychoanalysis and Sociology of Gender. 1999. 283s. URL: <https://www.ucpress.edu/books/the-reproduction-of-mothering/paper>
8. Lauretis T. The violence of rhetoric. Considerations on representation and gender. 1989. 20 p. URL: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/>
9. Mulvey L. Visual Pleasure and Narrative Cinema. Screen. Vol.16. Issue 3. 1975. P. 6–18. URL: <https://doi.org/10.1093/screen/16.3.6>
10. Collins R. Introduction to Non-Obvious Sociology (Chapter V. Love and Property). *Oxford University Press*, 1992. 206 p.
11. Ringelheim D. Woman and the Holocaust: Rethinking Research. *Journal of Women in Culture and Society*. July 1985.
12. Meneghetti A. Woman of the Third Millennium. July 1985. URL: <https://biblio.com.au/book/antonio-meneghetti-antonio-meneghetti-third-millennium/d/>
13. Estes K.P. Running with the Wolves. The Female Archetype in Myths and Legends. URL: <https://islingtonpeoplestheatre.co.uk/site/assets/files/1194/>
14. Spence, J. T., & Helmreich, R. L. (1981). Androgyny versus gender schema: A comment on Bem's gender schema theory. *Psychological Review*, 88(4), 365-368. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.88.4.365>
15. David D. Gilmore Manhood in the Making: Cultural Concepts of Masculinity. Paperback. *First published January 1, 1990*. 272 p.
16. Peto A. Notes on Women's History: Non-Traditional Feminists // Gender Histories of Eastern Europe. URL: esearchgate.net/profile/Peto-Andrea/publication/350241307_
17. Friedan B. The Mystery of Femininity. URL: <https://www.britannica.com/topic/The-Feminine-Mystique>
18. Hofstede G. and Associates. Masculinity and Femininity. The Taboo Dimension of National Cultures. *Sage Publications*, 1998.
19. Sanday P.R. Matriarchy as a Sociocultural Form. An Old Debate in New Light. *A Paper presented at the 16th Congress of the Indo-Pacific Prehistory Association, Malaka, Malaysia, 1-7 July, 1998*.
20. Mirzajonova E.T. Gender equality as a condition and result of increasing the social activity of women. *Zien Journal of Social Sciences and Humanities*, 2022(13), p. 1-4.
21. Gill R. Gender and the Media. Polity Press. 2016.
22. Goffman E. Gender Advertisements. Macmillan International Higher Education. 1979.
23. Jansz J., Martis R.G. The Lara Phenomenon: Powerful Female Characters in Video Games. *Sex Roles*, 2007. 56(3-4), 141-148.
24. Halberstam J. The Queer Art of Failure. Duke University Press. 2011.

GENDER IN IDENTIFICATION PRACTICES OF MASS CULTURE

Iryna Maidaniuk

*National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
Department of Culturology,
Heroiv Oborony str., 15, 03041, Kyiv, Ukraine*

Maryna Opolska

*University of Economics and Entrepreneurship,
Department of Humanities and Social Disciplines,
Lvivske Shose, 52/1, 29000, Khmelnytskyi, Ukraine*

Ihor Hoian

*Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Department of Social Psychology,
Shevchenko St. 57, 76000, Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Mass culture is one of the key mechanisms for the formation of social identities in the modern world. One of the most important identification categories in this context is gender. Gender in mass culture not only reflects public perceptions of femininity and masculinity, but also actively shapes them. In this process, both traditional and innovative approaches are used that contribute to the consolidation or transformation of gender stereotypes. Modern gender studies have made a significant contribution to understanding and reforming many aspects of public life, including legislative, administrative, informational and educational activities. A significant direction of these studies is the changing status of women in society. Current problems and trends in family development, changing roles of women and men in society, on the one hand, drawing attention to the individual, a person, studying his subjective reality and individuality – on the other, cause an increase in interest in the problems of the psychology of men and women and gender equality, taking into account the specifics of modern society. As an object of research into the stability of stereotypical attitudes towards each other between people of different sexes, the gender system of the 21st century is considered, which is distinguished by a frequent change in cultural paradigms, which leads to the emergence of new characteristics of this system. Gender, despite the idea of studying gender in a social context, acts not only as a social construct and cultural phenotype, but also as a cultural genotype. Mass culture plays a significant role in the formation and reproduction of gender identities, influencing the perception and behavior of individuals in society. It not only reflects existing gender stereotypes, but also actively contributes to their consolidation or transformation.

Key words: gender, gender identity, mass culture, gender stereotypes, identification.